

การศึกษาเชิงวิเคราะห์คำสอนในคิโตปเทศ

นายพรภุชฌ์ ช่างแสงอุทัย

วิทยานิพนธ์นี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาภาษาตะวันออก

บัณฑิตวิทยาลัย จฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. ๒๕๖๗

ISBN 974-563-695-9

010141

11659700x

AN ANALYTICAL STUDY OF THE TEACHINGS IN THE HITOPADESA

Mr. Porngris Chuangsaenguthai

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts

Department of Eastern Language

Graduate School

Chulalongkorn University

1984

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การศึกษาเชิงวิเคราะห์คำสอนในศิโตะปเทศ

โดย

นายพรกฤษณ์ ช่างแสงอุทัย

ภาควิชา

ภาษาตะวันออก

อาจารย์ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปราณี พาทานิซ

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัย

เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

สุปรดิษฐ์ นูนาค

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุประดิษฐ์ นูนาค)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ศักดิ์ศรี แยมันดดา

.....ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ศักดิ์ศรี แยมันดดา)

วิสุทธิ์ บุญกุล

.....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ วิสุทธิ์ บุญกุล)

ปราณี พาทานิซ

.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปราณี พาทานิซ)

สุภาพรณ ณ บางช้าง

.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุภาพรณ ณ บางช้าง)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Title An Analytical Study of the teaching
in the Hitopadeśa
Name Porngris Chuangsaenguthai
Thesis Advisor Assistant Professor Pranee Lapanich
Department Eastern Language
Academic Year 1983

ABSTRACT

Hitopadeśa is a Sanskrit literary work derived from a much older text Pañcatantra. It is didactic in nature and is presented in the form of embossed stories. It is divided into 4 chapters and teachings are unsystematically grouped. These teachings are wide in scope, from policies to be decided by the king to the moral standard of the people.

It is recommended that a king should have an advisory board to help him make difficult decisions. He should be well informed and should maintain a high moral standard. He should have good understanding of war strategy, the construction of necessary fortification, protective lines of force, the suitable time of marching, the organization of an army adjustable to particular region, and diplomatic relations. These teachings are in general applicable to everyday Thai life, especially those respecting the development and improvement of human mind and the roles of the delegates of the king in international relation.

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณบิดามารดาผู้มีพระคุณให้ทุนการศึกษาและคอยให้กำลังใจในการทำวิทยานิพนธ์มาโดยตลอดจนสำเร็จลุล่วง

วิทยานิพนธ์เรื่องนี้จะสำเร็จ เป็นรูปเล่มอย่างนี้ไม่ได้เลยหากผู้วิจัยไม่ได้รับความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปราณี พาพานิช ผู้ซึ่งกรุณารับภาระเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ สละเวลาในการให้คำแนะนำ ตรวจสอบแก้ไข โครงเรื่อง เนื้อหา ส่วนวนและข้อบกพร่องต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอตั้งแต่เริ่มต้นจนสำเร็จ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณในความกรุณาของอาจารย์เป็นอย่างยิ่ง

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณคณาจารย์แผนกภาษาตะวันออกทุกท่านที่ได้กรุณาให้คำปรึกษาอันเป็นประโยชน์ในการเขียนวิทยานิพนธ์ ผู้วิจัยซาบซึ้งในความอนุเคราะห์ของท่านเหล่านี้เป็นอันมาก

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณอาจารย์สุดใจ สุวรรณทัตและอาจารย์จตุพร สถงศศิพันธ์ ผู้อำนวยความสะดวกในการถ่ายเอกสารและการจัดพิมพ์วิทยานิพนธ์ในครั้งนี้

ผู้วิจัยขอขอบคุณนายธีรยศ สุวรรณ ณ อยุธยา มิตรผู้ร่วมทางไปค้นคว้าข้อมูลและช่วยให้คำวิจารณ์ที่เป็นประโยชน์ต่อวิทยานิพนธ์เรื่องนี้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
บทที่ ๑ บทนำ.....	๑
ความเป็นมาของปัญหา.....	๑
ความมุ่งหมายในการวิจัย.....	๑
ขอบเขตของการวิจัย.....	๑
วิธีดำเนินการวิจัย.....	๒
ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย.....	๒
๒ ความเป็นมาของคดีโตปเทศ.....	๓
ความแพร่หลายของคดีโตปเทศ.....	๓
ที่มาของคดีโตปเทศ.....	๔
ก. ปัญจตันตระ.....	๔
ข. หนังสืออื่น ๆ	๕
๑. กามินทกยนิตีสาระ.....	๕
๒. มานวธรรมศาสตร์.....	๖
๓. มหาภารตะ.....	๖
๔. รามายณะ.....	๖
๕. จาณกยนิตีสาสตร์.....	๗
๖. ชาตภัฏฐกถา.....	๗
ลักษณะภาษาและลีลาการแต่ง.....	๗
๓ เนื้อหาคำสอนในคดีโตปเทศ.....	๑๐
คำสอนสำหรับกษัตริย์และชนชั้นปกครอง.....	๑๑
ก. คุณสมบัติของผู้ปกครอง.....	๑๔
๑. คุณสมบัติของกษัตริย์.....	๑๔

๒. คุณสมบัติของชนชั้นปกครอง.....	๑๕
ข. วิธีการปกครอง.....	๑๖
๑. ที่ปรึกษาของกษัตริย์.....	๑๖
๒. นโยบายการปกครองประเทศ.....	๑๙
๓. จารุบุรุษ.....	๒๑
ค. ทูต.....	๒๒
ง. ยุทธวิธี.....	๒๓
๑. นโยบายการรบเพื่อชัยชนะ.....	๒๓
๒. ลักษณะของกองทัพที่ดี.....	๒๖
๓. บัอมปราการ.....	๒๗
๔. การจัดทัพและหน้าที่รับผิดชอบของแต่ละกองทัพ.....	๒๙
๕. การเดินทัพเข้าสู่สมรภูมิ.....	๓๑
จ. สันติภาพ.....	๓๒
คำสอนสำหรับคนทั่วไป.....	๓๔
ก. หน้าที่ของบิดามารดา.....	๓๔
ข. หน้าที่ของกุลบุตร.....	๓๕
ค. หน้าที่ของสามีและภรรยา.....	๓๖
ง. หน้าที่ของนายและบ่าว.....	๓๘
จ. ลักษณะของสาธุชนและทुरुชน.....	๔๐
ฉ. การต้อนรับแขกผู้มาเยือน.....	๔๒
ช. การรู้จักเลือกคบมิตรสหาย.....	๔๔
คำสอนในเรื่องทั่วไป.....	๔๗
ก. วิชาความรู้และสติปัญญา.....	๔๗
ข. ทรัพย์สมบัติ.....	๕๐
ค. ความสามัคคี.....	๕๔
ง. ความเพียรพยายาม.....	๕๔
จ. การรับผลกรรมที่ทำไว้.....	๕๖

จ. ความโลภและความสันโดษ.....	๕๘
ข. ความเมตตากรุณา.....	๖๐
ช. การให้ทาน.....	๖๑
ฌ. ชื่อเสียงเกียรติคุณ.....	๖๑
ญ. สิ่งที่ควรปิด เป็นความลับ.....	๖๒
๔ การประเมินคำคำสอนในหิโตปเทศเพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในสังคมไทยปัจจุบัน.....	๖๓
ปัญหาการประเมินคำคำสอนในหิโตปเทศเพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในสังคมไทยปัจจุบัน.....	๖๓
ก. ปัจจัยเรื่องเวลา.....	๖๓
ข. ปัจจัยเรื่องภูมิหลังทางความเชื่อทางศาสนาตลอดจนวัฒนธรรม.....	๖๔
คำสอนที่ควรนำมาประยุกต์ใช้ในสังคมไทยปัจจุบัน.....	๖๔
ก. การละทิ้งความโลภ.....	๖๔
ข. การรับผลแห่งการกระทำ.....	๖๕
ค. ความมีเหตุผล.....	๖๖
ง. ความรอบคอบ.....	๖๖
จ. ความเป็นผู้มีสติปัญญา.....	๖๖
ฉ. ความเชื่อมั่นในตนเอง.....	๖๗
ช. การปฏิบัติหน้าที่ของตนโดยไม่ก้าวก่ายหน้าที่ของผู้อื่น.....	๖๗
ซ. การพูดจาผิดกาลเทศะ.....	๖๗
ฌ. การหลีกเลี่ยงการทะเลาะวิวาท.....	๖๗
ญ. ความกตัญญูรู้คุณ.....	๖๗
ฎ. การมีสติ.....	๖๗
ฏ. การรู้จักเลือกคบมิตร.....	๖๗
๕ บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	๖๘
บรรณานุกรม.....	๗๑
ภาคผนวก ก. เนื้อเรื่องย่อของหิโตปเทศ.....	๗๕
ภาคผนวก ข. ความสัมพันธ์ของหิโตปเทศกับหนังสืออื่น ๆ.....	๘๗
ภาคผนวก ค. เนื้อเรื่องและคำสอนของนิทานอุทาหรณ์แต่ละเรื่อง.....	๑๐๘
ประวัติการศึกษา.....	๑๑๕